

Opcat-inspektion av Kriminalvården, anstalten Rosersberg, den 9 och 10 juli 2024

Inledning och inspektionens syfte

På uppdrag av JO Katarina Pålsson genomförde seniora rådgivaren Gunilla Bergerén den 9 och 10 juli 2024 en oanmäld inspektion av Kriminalvården, anstalten Rosersberg. Vid inspektionen deltog även byråchefen Anna Flodin, rättssakkunniga Johanna Bardon, juristen Johanna Fransson, experten i psykologi Knut Sturidsson och sakkunniga Sofia Löfvenberg.

Inspektionen är en del av JO:s verksamhet för att förebygga och identifiera samt analysera faktorer liksom förhållanden som kan innebära risker för tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av frihetsberövade personer, den s.k. Opcat-verksamheten. Opcat står för Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, dvs. det fakultativa protokollet till FN:s antitortyrkonvention. Länder som anslutit sig till protokollet har förbundit sig att inrätta ett nationellt besöksorgan som regelbundet besöker platser där personer kan hållas frihetsberövade. I Sverige fullgör JO uppdraget.

JO har återkommande granskat Kriminalvårdens hantering av överbeläggning och de konsekvenser som förhållandena kan få för de frihetsberövade. Beläggningssituationen är för närvarande ytterst ansträngd och förväntas vara det en tid framöver. Med anledning av situationen tillskapar myndigheten s.k. beredskapsplatser och planerar för dubbelbeläggning av celler i större omfattning än tidigare. JO Katarina Pålsson har därför beslutat att Opcat-verksamheten inom hennes ansvarsområde under år 2024 särskilt ska inriktas på att undersöka vilka följder och risker dubbelbeläggning i häkte och anstalt kan medföra för de frihetsberövade. En inspektionsserie med detta tema genomförs under året. De viktigaste iakttagelserna och samlade uppgifterna kommer tillsammans med JO:s rekommendationer senare att sammanställas i två rapporter.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes med att kriminalvårdschefen AA och kriminalvårdsinspektören BB kortfattat presenterade verksamheten och redogjorde för den aktuella beläggningssituationen. Därefter förevisades anstaltens lokaler, bl.a. celler med platser för dubbelbeläggning. Delar av lokalerna fotograferades och det togs mått i två celler. JO:s medarbetare gjorde en översiktlig granskning av bl.a. beläggningslistorna, incidentrapporter och dokumentationen i daganteckningarna om dubbelbeläggning. Vid inspektionen samtalade JO:s medarbetare med ett femtontal intagna, varav majoriteten delade cell. Flera av dem hade under sin anstaltstid delat cell med mer än en medintagen. Det hölls också samtal med sju anställda.

Enligt Kriminalvårdens årliga platsbeslut ska anstalten Rosersberg från och med den 1 januari 2024 ha totalt 112 platser, av vilka 45 är beredskapsplatser (KV 2024-213). Vid inspektionen den 9 juli 2024 hade det tillkommit en beredskapsplats. Därtill fanns det sex tillfälliga platser tillkomna p.g.a. kommande renoveringar av de ordinarie platserna. Under inspektionens första dag var 116 personer intagna i anstalten. Utifrån de uppgifter som lämnades om ordinarie platser och med hänsyn tagen till de tillfälliga platserna uppgick beläggningsgraden därmed till ca 98 procent vid besöket. Borträknat beredskapsplatserna var beläggningsgraden ca 161 procent. Vid anstalten förekommer inte någon utökad inläsningstid i samband med den s.k. dygnsvilan (se 6 kap. 1 § Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om fängelse [KVFS 2011:1], FARK Fängelse).

Inspektionen avslutades med en genomgång där företrädare för anstalten fick möjlighet att kommentera de centrala iakttagelser som JO:s medarbetare hade gjort vid inspektionen och att besvara frågor om en del uppgifter som då hade kommit fram. På det avslutande mötet deltog kriminalvårdschefen AA, kriminalvårdsinspektören BB och kriminalvårdsinspektören CC.

Protokollföreläsare vid inspektionen var Sofia Löfvenberg.

Protokollet har justerats den 1 oktober 2024 av seniora rådgivaren Gunilla Bergerén.

Jag har tagit del av protokollet och kommer efter ytterligare inspektioner inom ramen för det aktuella temat att lämna mina rekommendationer.

2024-10-10

Katarina Pahlsson

Dokumentet har fastställts digitalt och har inga underskrifter.